

Kumpu

Roolimme biosfäärissä

Heta Happonen
Taiteen kandidaatin opinnäyte
Keramiikka- ja lasitaide
Taiteiden ja suunnittelun
korkeakoulu
Aalto-yliopisto
2012

Sisällysluettelo

Johdanto	4
Ajatuksia	5
1. Luonnon arvo	6
2. Materia	6
3. Ihminen osana luontoa	8
4. Esikuvia	9
5. Metsä	11
Tekoja	15
1. Sarjakuvat	17
2. Kumpu	20
2.1 Ideointi	21
2.3 Toteutus	22
2.4 Viikko	24
2.5 Kohtaamisia	31
2.6 Hupsis	34
2.7 Pohdintaa	36
2.8 Keräelmä	38
2.9 Lopuksi	41
Lähteet	42

Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee ihmisen suhdetta biosfääriin. Prosessi alkoi ristiriitaisista tunteistani esineitä kohtaan. Tuotteiden valmistuksella on merkittäviä ympäristöhaittoja. Tuottaessani jotain olisin osasyylinen maapallon biosfäärin tuhoon. Pohdin laajemmin ihmisen suhdetta luontoon ja materiaan ja kerron asenteista minulle erityisen tärkeäksi muodostuneeseen metsään. Olen aiemmin piirtänyt mainituista aiheista sarjakuvia. Opinnäytetyössä olen yrittänyt löytää tavan käsitellä aiheita keramiikan tai saven avulla. Toteutin installaation joka kuvasi luonnonvarojen kulutusta ja maapallon liikaansoittumista.

Ajatuksia

1. Luonnon arvo

A suin suuren osan lapsuuttani kerrostalossa Lahden kaupungin laidalla. Pihalta pääsi metsään, joka oli yhteydessä Pesäkallion luonnonsuojelualueeseen. Lapsuuteeni kuului monia sien- ja marjaretkiä ja eksymiseenkin johtaneita vaeluksia. Kiipeilin ystävien kanssa kallioilla ja juoksin poluilla. Istuin kivillä kuunnellessa metsän ääniä ja nuuhkien tuoksua. Tärkeintä osa kokemuksiani on kaikkialla vallitseva elämä. Metsä ympäröi meidät elämällä. Hengittämästämme hiilidioksidista tulee osa kasveja. Hengitämme kasvien tuottamaa happea. Kuulemme lintujen laulua ja metsän rasahtelua. Kaikkialla mönkivät, hyppivät, lentävät, kaivavat ja juoksevat lukuisat toiset elävät olennot. Aurinko on lämmittänyt paljaat kalliot ja metsäpuro on jäätävän kylmä. Käytämme kaikkia aistejamme ja tunnemme olevamme elossa.

Metsään liittyy traumaattisena kokemuksena hakkuu, joka suoritettiin muutaman sadan metrin päässä kotitalolta alueella jossa leikimme peikkoja. Alueelta kaadettiin kaikki. Siinä missä ennen oli juossut puro, oli nyt syviä traktorin jälkiä. Maisema muuttui tunnistamattomaksi. Ainoastaan alueella sijaitseva pieni kallio jäi entiselleen. Koin tapahtuman julmana häväistykseksi, armottomana tuhona ja henkilökohtaisena loukkauksena. Tapahtuma herätti myös syyllisyyttä. Miksi en ollut paikalla kun tämä tapahtui, olisin voinut yrittää estää tuhon. Omien kokemusteni lisäksi olen saanut vaikutteita vanhemmilteni. Molemmat ovat varttuneet metsän läheisyydessä ja metsä on molemmille tärkeä paikka nykyäänkin. Voiko mikään olla arvokkaampaa kuin elämä. Ei voi. Luonnon ja elämän arvon ymmärtääkseen, on oman lähiympäristönsä tarkastelun lisäksi

si tarkasteltava maapalloa avaruudessa. Maa on ainutlaatuinen. Täällä esiintyviä lajeja ei ole missään muualla koko universumissa. Maassa sukupuuttoon kuolevat lajit eivät katoa vain Maasta, ne katoavat maailmankaikkeudesta. On väärin että yksi ainutkertainen laji tuhoaisi useita muita tyydyttääkseen triviaalit halunsa. Teokseeni johtivat pohdinnat liikakansoittumisesta ja luonnonvarojen tuhlauksesta. Ajatukset ovat heränneet omista kokemuksista sekä biosfäärin tilasta kerätyn tiedon karttumisesta.

2. Materia

Pyrkiessäni Taideteolliseen korkeakouluun tavoitteenani oli perustaa oma keramiikka-alan yritys jonka ohessa tekisin taidekeramiikkaa. Opiskelun aikana kiinnitin huomiota keraamisiin tuotteisiin ja erityisesti niiden määrään. Eikö niitä ollut jo riittävästi? Myynnissä olevien tuotteiden lisäksi tutustuin kotitalouksien astiavarastoihin. Neljän hengen perheessä saattaa yhtä henkilöä kohden olla viisikin juoma-astiaa ja lisäksi lasiovisesta kaapista löytyy keräilyastiasto, joka otetaan esille erikoistilaisuuksia varten. Yhdelle astialle kertyvä käyttökertojen määrä on ekologisesti ajateltuna liian vähäinen. Seisoisivatko suunnittelemani tuotteet valtaosan ajastaan hyljättyinä hyllyillä tai kaapeissa? Olisiko niihin käytetyn energian ja materiaalin määrä oikeutettu? Ajatteliko kukaan kuinka paljon ympäristötuhoja aiheutetaan ennen kuin astia päättyy pölyttymään? Keramiikan raaka-aineiden keräystä varten ympäristö on kaivoksen alueelta tuhottava, sen jälkeen raaka-aineet on puhdistettava, tuotteet suunniteltava, valmistettava ja poltettava, prosessin aikana syntyvistä kuljetuksista

syntyy päästöjä. Ympäristössä on miljardeja eri materiaaleista koottuja tavaroita, joille on vaikea keksiä oikeuttavaa olemassaolon syytä. Tunsin huonoa omatuntoa valmistaessani jotakin. Samalla nautin tekemisprosessista ja kiintymyksestä jonka kehitin valmistamaani objektia kohtaan. Opiskelijatoverit miettivät samoja asioita. Jotenkin olisi löydettävä oikeutus omalle työskentelylle. Kurssitehtävät alkoivat ahdistaa. Pyrin suunnittelemaan esineen, joka olisi käytännöllinen ja vastaisi subjektiivista näkemystäni kauneudesta. Toistaiseksi en ole onnistunut valmistamaan yhtäkään esinettä jota ei voisi korvata jollain jo valmiiksi olevalla esineellä. Tuotteen on oltava parempi ja tarpeellisempi kuin edeltäjänsä. Ja ollessaan parempi ja tarpeellisempi, se ei saisi johtaa vanhan käyttökelpoisen tuotteen hylkäykseen. Voidaanko turhien esineiden valmistusta ennaltaehkäistä suunnittelemalla käytössä kestäviä tuotteita jotka kestäisivät myös esteettisesti vai onko hylättävä esineitä koskevat esteettiset vaatimukset, tyydyttävä kerrankin siihen mitä meillä on ja etsittävä kauneutta jostain muualta?

Miksi luulemme saavamme iloa materiaasta? Haemme paikkaamme ympäristössämme ja muiden ihmisten keskellä ja mainonnalla meille tarjotaan tähän ratkaisua. Osta tämä ja tuo ollaksesi korrekti, älykäs, seksikäs, nuorekas, normaali. Feministikirjailija Jean Kilbournen mukaan mainos ei tyrkytä meille ainoastaan tuotetta, vaan elämäntapaa ja arvoja. Totumme pitämään mainosten maailmankuvaa tavoittelemisen arvoisena ja normaalina. Mainosten vaikutusta ei pidä väheksyä ja niihin tulisi aina suhtautua mahdollisimman kriittisesti. (Kilbourne 2010.) Kuluttajalle syötetään mielikuva siitä että he ovat löytäneet jotain, vaikka tosiasiaassa esineet ja arvot on tuupattu heidän silmilleen. Elämme kuviteltujen arvojen

maailmassa, ja nuo arvot muuttuvat suunnitellusti ja jatkuvasti, jotta kuluttaisimme lisää edustaaksemme noita kuviteltuja arvoja. On muistettava että mainosten teettäjän tarkoitus ei yleensä ole tarjota meille ratkaisuja ongelmiin vaan luoda niitä ja viedä rahamme. Myytävät tuotteet eivät millään tavalla kosketa meitä tai rakenna persoonallisuuttamme. Ainoastaan teoillamme on merkitystä. Olemmeko siis ihmisiä jotka haalivat ympärilleen turhaa materiaa vai ihmisiä jotka tunnustavat muiden eliöiden olevan omia halujamme tärkeämpiä.

Emme saa tuudittautua siihen, että ympäristöä kohtaan tekemämme rikokset ovat pienempiä kuin toisten. Meidän tulee kaikkien tehdä elämää puoltavia päätöksiä. Biologi Edward O. Wilsonin mukaan me kaikki haluamme suojella luontoa, kukaan ei halua varsinaisesti tuhota sitä. Kuitenkin haluamme pitää ensin huolta ihmisistä ja luonto saa väistää talouden tieltä. Kun ajatellaan ihmiset ensin – periaatteella, ajatellaan että tehdä myönnetyksiä ja tuhota luontoa hitusen tarpeen mukaan. Wilson huomauttaa että ympäristönsuojelijan näkökulmasta luonto kuolee näiden myönnytysten seurauksena. (Wilson 2002. 153.) Wilsonin mukaan maailman vauraus on kasvussa tarkasteltuna kulutuksen määrällä ja kansantuotteella. Samalla biosfäärin tila heikkenee, mikä näkyy elävän planeetan indeksistä, joka saadaan johdettua Maailmanpankin ja YK:n kehitys- ja ympäristöohjelman tietokannoista. Indeksi laski WWF:n mukaan 30 prosenttia vuosina 1970 – 1995 ja 1990- luvun alussa indeksiin lasku oli kasvanut 3 prosenttiin vuodessa. (Wilson 2002. 58.)

3. Ihminen osana luontoa

Ihminen on ainoa olento joka teoillaan uhkaa maapallon biosfääriä. Jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen tarvitsemme (tai olemme tarvitsevinamme) nykyään asioita, joiden valmistaminen turmelee ympäristöä. On vaikeaa mieltää epäeettisiksi asioita, joista nautimme tai joita olemme tottuneet arvostamaan, tai asioita jotka tekevät elämästämme helpompaa tai terveellisempää. Ihailimme taiteen ja tieteen saavutuksia eri muodoissaan mutta niilläkin voi olla negatiivinen vaikutus ympäristöön. Elintavoissamme korostuvat ihmisen älylliset saavutukset, mutta elintapamme ei ole älykäs. En usko että nykyisenkaltainen tilanne lainkaan vastaisi varhaisten homo sapiensien mielikuvaa toivottavasta kehityksestä. He luultavimmin pitäisivät elintapojamme typerinä.

Toisaalta kiroan sitä päivää kun keksimme ensimmäiset työkalumme ja toisaalta tiedän, etten olisi koskaan saanut nähdä Hubblen kuvaamia galakseja tai Madagaskarin piskuisia kameleontteja ilman tuota kohtalokasta oivallusta. Historian professori J. Donald Hughes on tutkinut ympäristöhistoriaamme esihistoriasta nykyaikaan ja pohdiskellut myös tulevaisuutta. Hughes painottaa että ympäristö on aina vaikuttanut ihmisen toimintaan ja ihmisen toiminta on vaikuttanut ympäristöön. Ja häntä hallitsevat samat ekologiset periaatteet kuin muitakin eliöitä. (Hughes 2001, 27.)

Vaikka tuntuu siltä, että olemme vasta aloittelemassa tehokasta luonnonsuojelua, ajatukset luonnonsuojelusta eivät ole uusia. Varhaisimmat ajatukset luonnonsuojelusta ovat heränneet uskonnollisista ja filosofisista lähtökohdista. Hughes

mainitsee kolme ryhmää ja niihin kuuluvat järjestelmät joiden näkökulmat ovat vaikuttaneet luontosuhteeseemme. Ensimmäisen ryhmän järjestelmissä metsästyksellä, keräilyllä, viljelyllä ja paimentolaisuudella eläneiden esi-isien luonnonpalvontaan liittyvät käytännöt ovat säilyneet sellaisinaan ja/tai muokattuina. Näitä käytäntöjä ovat luonnon pyhänä pitäminen, luonnon elementtien palvonta sekä pyrkimykset luonnon säilyttämiseen. Vanhat näkemykset säilyivät uusien rinnalla perinteisessä järjestelmässä. Esimerkkeinä tällaisista järjestelmistä ovat hindulaisuus ja šintolaisuus. (Hughes 2001, 93 - 95.) Elämän ykseys, etiikka ovat tärkeitä elementtejä toiseen ryhmään kuuluvissa järjestelmissä, kuten jainalaisuudessa, buddhalaisuudessa ja taolaisuudessa, joissa on tärkeää luonnon säilyttäminen ja vaaliminen. Jainalaisten ahimsa-kielto neuvoo vahingoittamasta yhtäkään elävää olentoa. (Hughes 2001, 96 - 98.) Toisen ryhmään Hughes sijoittaa myös Pythagoraan kannattajineen. Heidän ajattelussaan kaikki elävä on osa yhtä järjestelmää ja kaikki olennot ovat sukua toisilleen. (Hughes 2001, 96, 97.) Kolmannen ryhmän monoteististen uskontojen, zarathustralaisuuden, juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin, pyhät tekstit asettavat ihmisen ylemmäksi muita eläimiä, mutta ne sisältävät luonnonsuojeluun kehottavia sääntöjä. (Hughes 2001, 98 - 103.)

Oletettavasti ihmisellä on ollut jo varhaisessa vaiheessa jonkinlainen käsitys vaikutuksestaan luontoon, vaikka näköhavaintomme ympäristöstä olivatkin rajalliset. On hämmentävää että olemme päästäneet luonnon nykyiseen tilaan. Ihminen on yksi nuorimmista lajeista planeetan historiassa, mutta olemme vaikuttaneet sen biosfääriin enemmän kuin yksikään toinen laji. Wilson varoittaa että jos jatkam-

me nykyisellä tavalla metsähakkuita sekä ympäristön tuhoamista, emmekä kehittä luonnonsuojelua, niin puolet lajeista on kadonnut vuosisadan loppuun mennessä. (Wilson 2002. 109.)

Hughesin mukaan käsitimme vasta 1900-luvun lopulla, että paikalliset ympäristötuhot vaikuttavat myös globaalisti. Samalla kun opimme lisää biosfääristä, tuhosimme sitä yhä nopeammin. Tieto ympäristön tilasta levisi informaatioteknologian kehittymisen ansiosta ja kehitimme kauhukuvia ympäristökatastrofeista. (Hughes 2001. 263, 264.) Hughes kuvaa tilannetta järjettömäksi uhkapeliksi elämää ylläpitävien järjestelmien kanssa (Hughes 2001. 264). Hughesin teoksen pohjalta vaikuttaa, että ihmisten lukumäärä maapallolla on ongelma, joka alkoi kun keksimme yhä kekseliäämpiä keinoja pysyä hengissä ja saastuminen alkoi kunnolla kun keksimme yhä kekseliäämpiä keinoja elää helposti ja mukavasti. Olemme lopulta tulleet tilanteeseen jossa kärsimme kaikki jollain tapaa tuhoista jotka olemme vuorovaikutuksessa ympäristöömme saaneet aikaan.

Silmät ovat nykyäänkin toimivin väline tarkastellessamme lähiympäristöämme ja maapallon tilaa. Luotamme paljon näköhavaintoomme ja tätä käytetään hyväksi mainonnassakin. Avaruusteknologian avulla voimme nähdä laajemmalle. Hughesin mukaan jotkut pitivät Apollo 8 avaruuskapselin ottamia maapallon kuvia nykyaikaisen ympäristötietouden alkuna. (Hughes 2001. 308.) Koska maapallon kuvat ovat nykyään itsestäänselvyys, en kokenut mitään elämää mullistavaa nähdessäni ensimmäistä kertaa valokuvan maapallosta. Mutta maan pinnasta saadaan myös lähikuvia. Hughes mainitsee satelliittikuvat, joiden avulla saadaan maasta jatkuvasti hyödyllistä informaatiota. Pystymme ha-

vainnoimaan säätä ja maankäyttöä. Kuviin antamaa tietoa voidaan käyttää avuksi ympäristönsuojelussa. (Hughes 2001. 309, 310.) Ehkä maankäyttöä ja ympäristötuhoja havainnollistavat kuvat vaikuttavat siihen, mitä koemme katsellessamme Apollo 8:n ottamia kuvia nyt. Kuvat voivat saada meidät tuhlaamaan ja tuhoamaan, mutta ne saavat meidät myös säästämään ja suojelemaan.

4. Esikuvia

On tärkeää että ympäristöasioita tuodaan ilmi erilaisissa medioissa, kuten kirjallisuudessa ja elokuvissa. Fiktiivisillä teoksilla on mahdollista ottaa kantaa, tai antaa ajateltavaa, sijoittamalla tarina post-apokalyptiseen ympäristötuhojen runtelemaan maailmaan tai kuvailemalla täydellisesti kestävän kehityksen mukaan toimivaa yhteiskuntaa. Kaunokirjallisissa teoksissa keskiössä ovat ihmisten suhteet toisiinsa sekä ympäristöön. Esimerkiksi Astrid Lindgrenin *Ronja ryövärintyttäressä* Ronja kutsuu kettuja mustasukkaisesti omakseen jolloin hänen ystävävänsä Birk tulistuu ja muistuttaa kenelle metsä oikeasti kuuluu.

”- Sinun ketunpoikasi! Sinun metsäsi! Ketunpojat ovat itsensä omia, tajuatko? Ja ne elävät kettujen metsässä. Joka on myös susien ja karhujen ja hirvien ja villien hevosten metsä. Ja huuhekajien ja hiirihaukkojen ja metsäkyyhkysten ja haukkojen ja käkien metsä. Ja etanoitten ja hämähäkkien ja muurahaisten metsä.” (Lindgren 1981, 56.)

Birkin käsitys metsän omistettavuudesta tuntuu oikealta. Mikä oikeuttaisi yhden eliölajin omistamaan jotakin, joka kuuluu kaikille. Vaikka saatamme nähdä

saalistajaeläimen reviirinsä hallitsijana, ei saaliseläin tuhoa muiden eliöiden elinmahdollisuuksia, se verottaa vain ravintoeläimiensä kantoja. Koemme omistavamme tekemämme esineet, koska olemme muovanneet ne itse. Samoin lintu kokee omistavansa pesänsä. Emme kuitenkaan voi perustella miksi omistaisimme valmistukseen käytetyt raaka-aineet.

Näytelijä Stephen Fry ja luonnontutkija David Attenborough vaikuttavat visuaalisessa mediassa. Stephen Fryn ja eläintieteilijä Mark Carwardinen BBC:lle tekemässä *Last Chance to See* dokumenttisarjassa etsitään uhanalaisia eläimiä, joita Carwardine ja Douglas Adams jäljittivät aiemmin BBC:n radio-ohjelmaa varten vuonna 1989. Sarja esitettiin Iso-Britanniassa vuonna 2009 (Internetlähde 1.) Fry toimii sarjan keskeisenä juontajana ja tarjoaa katsojalle samaistumisen kohteen katsoessaan eläimiä asiaan perehtymättömän näkökulmasta Carwardinen esitellessä niitä. Sarjassa merkittävää on matkakertomuksellinen rakenne, joka antaa tilaa Fryn ja Carwardinen sekä sarjassa tavattavien suojelutyöntekijöiden tunnereaktioille ja keskustelulle. Sarjan lähtökohtana ei liene kertoa eläimistä perinteisen luontodokumentin tapaan, vaan kohdata juontajien kanssa uhanalaisten lajien edustajia ja nähdä miten nuo lajit ovat pärjänneet vuoden 1989 jälkeen. Kiinan jokidelfiini oli ehtinyt kuolla sukupuuttoon (Carwardine. 2000).

Ei ole aina kyse siitä ettemmekö välittäisi, vaan siitä ettemme tiedä tekojemme seurauksia tai emme arkikiireiden keskellä tule pohtineeksi muiden eliöiden hyvinvointia. Siksi on tärkeää että voimme nähdä ja itse todeta mitä ympäristössä tapahtuu ja mitä olemme menettämässä. David Attenborough on tunnettu luontodokumenteistaan. Mielestäni yksi vaikut-

tavimmista on Attenboroughin kirjoittama *First life*, jossa käsitellään elämän alkua maapallolla. Dokumentti esitettiin ensimmäisen kerran USA:ssa nimellä *First Life with David Attenborough* vuonna 2010 (Internetlähde 2). Dokumentissa esitellään meressä elänyt Charnia. Tämä eliö ei ollut kasvi, eikä myöskään eläin. Se ei osannut liikkua, vaan heilui meren pimeydessä pohjaan kiinnittyneenä 560 miljoonaa vuotta sitten. (Attenborough 2010.) Teoria siitä, kuinka elämä syntyi ja kehittyi on mielestäni äärimmäisen kiehtova ja saa katsomaan nykyisiä eliölajeja uudella tavalla. Kaikki tapahtui hitaasti ja vaikeasti ja monen sattuman kautta juuri tällaiseksi. Elämä on liian ihmeellistä kaatuakseen ihmisten tekoihin. Attenborough juonsi 2009 esitetyn dokumentin *How many people can live on planet Earth?* (Internetlähde 3). Dokumentti käsittelee aikamme suurimpia biosfääriä uhkaavia tekijöitä. Saastumista, liikakansoittumista ja luonnonvarojen tuhlailevaa käyttöä. Dokumentissa ei lopulta vastata kysymykseen siitä, mikä olisi optimaalinen ihmismäärä, mutta siinä kerrotaan varsin selkeästi että meillä ei ole aikaa viivyttellä vaan ongelmiin on puututtava nyt. Dokumentti päättyy Attenboroughin toiveeseen siitä että ihmisten älykkyys voisi vielä pelastaa maapallon, sillä lajillamme on kyky ajatella rationaalisesti, tutkia asioita ja suunnitella tulevaisuutta. Hän kutsuu toisista lajeista huolehtimista moraaliseksi velvollisuudeksemme, ja muistuttaa että ekosysteemin vahingoittaminen vahingoittaa myös meitä. (Attenborough. 2009.)

5. Metsä

Metsä edustaa minulle täydellisyyttä. Kaikki on siellä juuri niinkuin pitääkin. Se on paikka jota haluan kutsua kodiksi, vaikka tunnen, ettei minulla ole siihen samanlaista oikeutta kuin muilla eläimillä. Ne tarvitsevat metsää, ja metsä tarvitsee niitä. Ne muodostavat kokonaisuuden, johon jokin ihmisenkaltaisen kerran kuului. Luonnontilaiset metsät tarvitsevat meiltä huolenpitoa, mutta vain silloin kun niitä uhkaa jokin ihmisen aikaansaama ympäristöön vaikuttava tekijä. Metsät ovat pärjänneet paremmin omillaan kuin ihmisen niitä hoitaessa. Metsänhoidolla tavoitellaan taloudellista hyötyä, eikä sillä ole paljon tekemistä luonnonsuojelun kanssa. Poliitikko ja metsänomistaja Lasse Lehtinen vertaa metsänhoitoa puutarhanhoitoon:

”Metsät ovat suomalaisille puutarhoja! Tämä yksinkertainen oivallus on siitä lähtien leimannut omaa käsitystäni metsänhoidosta. Ja mitä enemmän olen metsätaloudesta oppinut, sitä oikeampi on mielestäni vertaus.” (Lehtinen, 2002, 14.)

”Kauneus asuu katsojan silmässä. Hoitamattomassa metsässä on oma viehätyksensä, mutta se on laiminlyönnin tulos. Metsänhoito on suomalaista puutarhanhoitoa. Harvennettu metsä saa valoa, puut kasvavat ja tuottavat tuloa” (Lehtinen, 2002, 114.)

Lehtinen mukaan metsien moninaiskäyttöön kuuluu toki myös virkistyskäyttö ja luonnonsuojelu. (Lehtinen, 2002, 125). Luonnonsuojelua tulisi harjoittaa jokaisen eliön itseisarvon takia ja kunnioituksesta elämää kohtaan. Tietenkin haluaisin valtaosan talousmetsistämme kasvavan ja palautuvan rauhassa ja suojeltuina. Ympäristölainsäädännössä määritellään vaa-

timukset suojelualueen perustamiselle. Suojelemaan voidaan ryhtyä harvinais-tuvia tai esteettisesti erityisiä kohteita, kuten luonnonmuodostumia tai perinne-luontotyyppejä, tai alueita joilla esiintyy harvinaisia tai uhanalaisia eliöitä. Luon-nonsuojelualue voidaan perustaa myös eliölajin, eliöyhteisön, ekosysteemin tai luontotyyppin suotuisan suojelutason varmistamiseksi tai jos alue on monimuotoi-suutensa tai kauneutensa puolesta tarpeel-linen. (Kokkonen 2011. 393.) On selvää että lainkohtia määriteltäessä on annettu liian vähän mahdollisuuksia luonnon palauttamiselle suojelun avulla. Suojelu-kohteiden aktiivinen kartoittaminen juuri luonnonsuojelijoiden toimesta on tärkeää jotta kohteet löydetäisiin ajoissa. Metsän taloudellisen hyödyntämisen puolustajan näkökulmasta luonnonsuojelu on kan-nattavaa vain silloin kun se ei tule henki-lökohtaisen eduntavoittelun tielle, kuten seuraavasta sitaatista voimme päätellä:

”Muutama vuosi sitten päätimme rakentaa torpan,--ja kunnioittaaksemme ympäröi-vää luontoa se piti tietenkin rakentaa jy-kevistä hirsistä. --ison hirren hankkiminen osoittautui erityisen vaikeaksi. --Vihdoin tuli vapauttava tieto. ”Täällä soraharjul-la kasvaa komea parisataa vuotta vanha hongikko”, muuan metsänhoitaja viestitti puhelimitse. ”Tulkaa äkkiä puunkaatoon, ettei joku kettutyttö laitata sitä Naturaan!” Seuraavalla viikolla puut olivat nurin.” (Lehtinen, 2002, 38.)

Asenteet metsää kohtaan vaihtelevat ih-misryhmittäin ja aikakausittain. Luulen että asenteisiin ovat aina vaikuttaneet ai-nakin henkilökohtaiset kokemukset met-sästä, uskonto, yhteiskunnan elinkeino-rakenne, ympäristö ja tieto ympäristön tilasta sekä ammatti. Meidän tulisi olla kriittisiä niin muiden, kuin omia asenteita kohtaan. Meidän tulisi tarkastella kriitti-

sesti sitä tietoa, jonka varaan asenteemme on muodostunut ja varoa sortumasta vahvistusilluusion. Wikiquotesta löytyy metsäaiheisia sitaatteja, jotka hyvin kuvaavat mielipiteiden kirjoa:

”Onko nyt viimeinenkin puu jätettävä pystyyn mätänemään, niin että kaikki metsämme rämettyvät läpipääsemättömiksi ryteiköiksi, joita kauniisti kutsutaan luonnontilaisiksi aarniometsiksi. Ja kaikki tämä vain sen takia, että jokainen tupajumi ja torakka saisi viettää monimuotoista ja onnellista elämää. Me suomalaiset olemme luonnonläheinen kansa, mutta miksi suojelimme leivän suustamme. Sauli Niinistö Helsingin Sanomissa keväällä 1997” (Internetlähde 4.)

”Metsien säästäminen liikasahaukselta on väärä perusnäkemys. On eduksi koko maalle, jos metsät hakataan mahdollisimman tarkasti pois. Siellä, missä metsä vallitsee, vallitsee myös kurjuus, tietämättämyys ja raakuus. J. V. Snellman 1840” (Internetlähde 4.)

Snellmannilla ei välttämättä ollut tarpeeksi tietoa siitä mistä hän puhui, mutta hän tuntuu olevan vahvasti mielipiteensä takana. Niinistö ei kommentissaan väitä luonnonsuojelua turhaksi. Mutta hän kutsuu värikkäästi, joskin virheellisesti, aarniometsiä läpipääsemättömiksi ryteiköiksi. Noissa ryteiköissä ei kuitenkaan kovin suurella todennäköisyydellä joudu rämpi-mään, sillä niitä ei ole enää kovin paljon jäljellä, kuten voi oheisesta kuvasta päätellä. (Kuva 1) Talousnäkökulman lisäksi metsän voi nähdä jylhänä ja salaperäisenä, kuten Runeberg ja Gallen-Kallela ovat tehneet:

Kuva 1. Luonnontilaiset metsät ja suomen asukasluku vuonna 2010 (Keto-Tokoi, 2010, 219)

”Ei mikään voi valtavammin vaikuttaa matkustajan mieleen kuin noiden ääretömien sydänmaan metsien syvyys. Niissä vaellat ikäänkuin meren pohjalla, muuttumattomassa, yksitoikkoisessa hiljaisuudessa, ja kuulet vain korkealla pääsi päällä tuulen humisevan kuusien tahi pilvenkorkeusten honkain latvoissa Johan Ludvig Runeberg, Maamme-kirja (1876)” (Internetlähde 4.)

”Vanhat runomme todistavat, että Suomen kansa ennen oli tämäntapaisissa herkissä suhteissa metsän puihin. Mutta viimeisten kuuden-, seitsemänkymmenen vuoden kuluessa on kansamme sielunelämästä tämä luonnonrunous melkein tyystin hävinnyt – kiitos tukkiyhtiöiden herättämän rahanhimon. Nyt näkee metsänhakkaajassa raan ja tunteettoman teurastajan. Ja kun näkee puun kyljessä merkkipilkan, joka osoittaa kuolemantuomiota ensi hakkuukautena, niin tuntee sydäntänsä kirveltävän. Sinne ne kaatuvat, vanhanaikaisen voiman ja mahdin edustajat Suomen metsissä, nuoremman kasvullisuuden jalot suojelijat ja vartijat - ja kestää vuosisatoja ennen kuin uusia on noussut niiden sijalle, eikä niiden veroisia nouse koskaan.” Akseli Gallen-Kallelle, Kallela-kirja (1923) (Internetlähde 4.)

Erilaiset näkökulmat joutuvat vastakkain kun keskustellaan metsien suojelusta. Metsän hyötykäytön ystävät kokevat jo tehneensä kompromissin ja ihmettelevät mitä metsien ystävät vikisevät, kun taas metsien ystävien näkökulmasta kompromissit voivat tuntua karvailta tappioilta. Tunteisiin vetoavia romanttisia tekstejä ei tulisi käyttää argumentoidessa metsien kaatoa vastaan, sillä sellainen menettelytapa voi tarkoituksettomasti antaa kuvan että luonnonsuojelijat haluavat pelastaa metsät vain tunnesyistä. Vastapuoli ei vakuutu jos petäjiikköön viitataan taikametsänä tai Tapion asuinsijana. Metsätaloutta

harjoittavilla on näyttää konkreettisesta taloudellisesta hyödystä kertovia numeroita. Heille on perusteltava metsien suojelua tieteellisillä faktoilla sillä he eivät kuuntele runosieluisten jupinoita.

Lainsäädännöstä on löydettävissä harmillisia luonnon kustannuksella tehtyjä myönnytyksiä. Laki on luontoa suojelellaan lähdekohtaisesti ihmislaajin puolella. Ympäristölainsäädännössä toistuu kohta joka mahdollistaa suojelun tai suojelumääräysten lieventämisen. Alueen suojelusta tai rauhoittamisesta voidaan esimerkiksi tinkiä kun se ”estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen” (Kokkonen, 2011, 397). Natura 2000 verkoston kohdalla vaaditaan että ”hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole” (Kokkonen, 2011, 404). Natura 200 verkoston erityissääöksissä mainitaan että ensisijaisesti suojeltujen luonto- tai lajityyppien kohdalla on hankkeelle luvanmyöntämisen lisäedellytyksenä, että hankkeella on terveyteen, turvallisuuteen tai muualle ympäristössä merkittävät suotuisat vaikutukset tai ”muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy vaatii luvan myöntämistä --” (Kokkonen, 2011, 404). On harmillista että lakiin on lisätty kohta jonka nojalla muiden eliöiden suojelu voidaan lopettaa ihmisten etua tavoitellessa. Yleisen edun kannalta tärkeintä olisi jatkaa suojelua. Maiseman suojelua koskevassa lainpykälässä 35 §. Suojelun lakikauttaminen, mainitaan että suojelun lakikauttamisen tai määräysten lieventämisen perusteeksi kelpaa alueen maisema-arvon olennainen vähentyminen (Kokkonen, 2011, 397). Hallintoneuvos Kari Kuusiniemi selittää tällaista lainkohtaa esimerkiksi alueesta joka rauhoitetaan jonkin lajin esiintymisen vuoksi, mutta tuon lajin hä-

vitessä alueelta katoaa pakottava suojelun-
tarve (Kuusiniemi, 2000, 273). Kuusinie-
mi kertoo tähän liittyen että suojelualueen
käyttörajoitukset loppuvat suojelualueen
reunaan, joten sen lähellä voidaan yhä
harjoittaa suojelualueelle vahingollista
toimintaa (Kuusiniemi, 2000, 280).

Alueita, joita ihminen ei vielä toiminnal-
laan ole onnistunut tuhoamaan, on suojel-
tava. Tärkeää olisi säilyttää ekosysteemejä
mahdollisimman luonnontilaisina ja pyr-
kiä palauttamaan tuhoutuneet ja vahin-
goittuneet ekosysteemit. Eliölajeja täytyy
suojella niiden itsensä takia, silloinkin
kun niistä ei ole ihmiselle hyötyä.

Tekoja

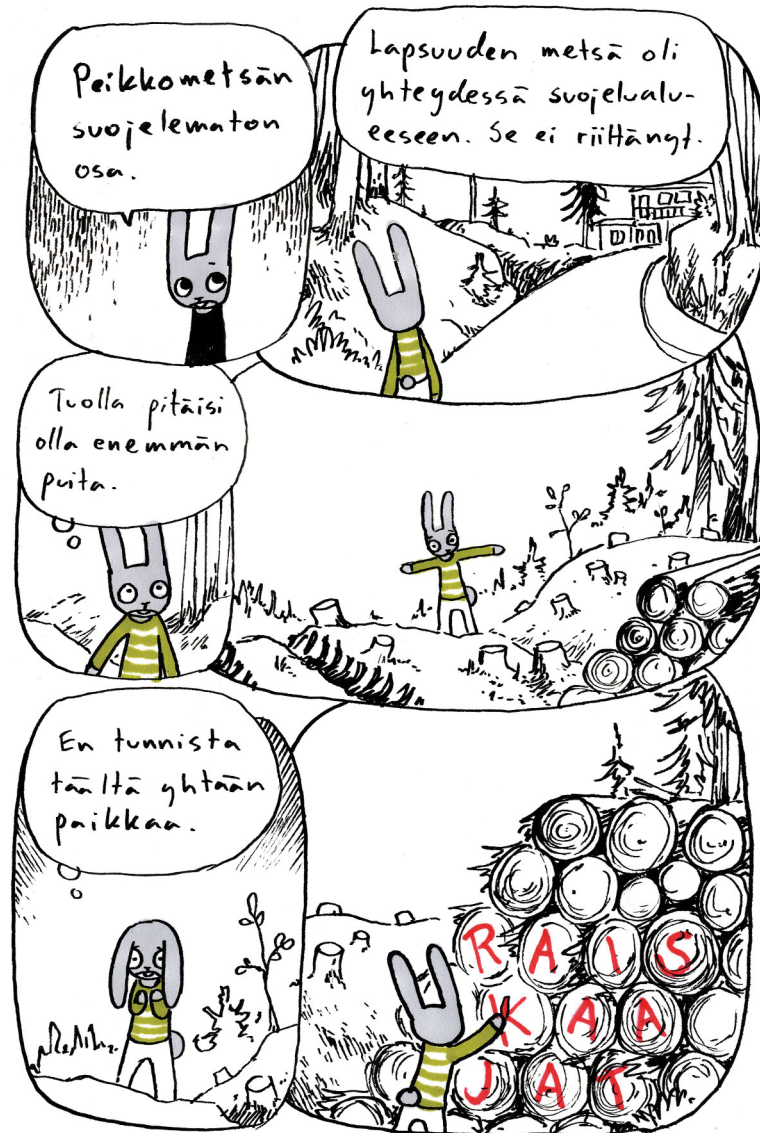
Kuva 3. Tärkeitä paikkoja lapsuudesta 3

1. Sarjakuvat

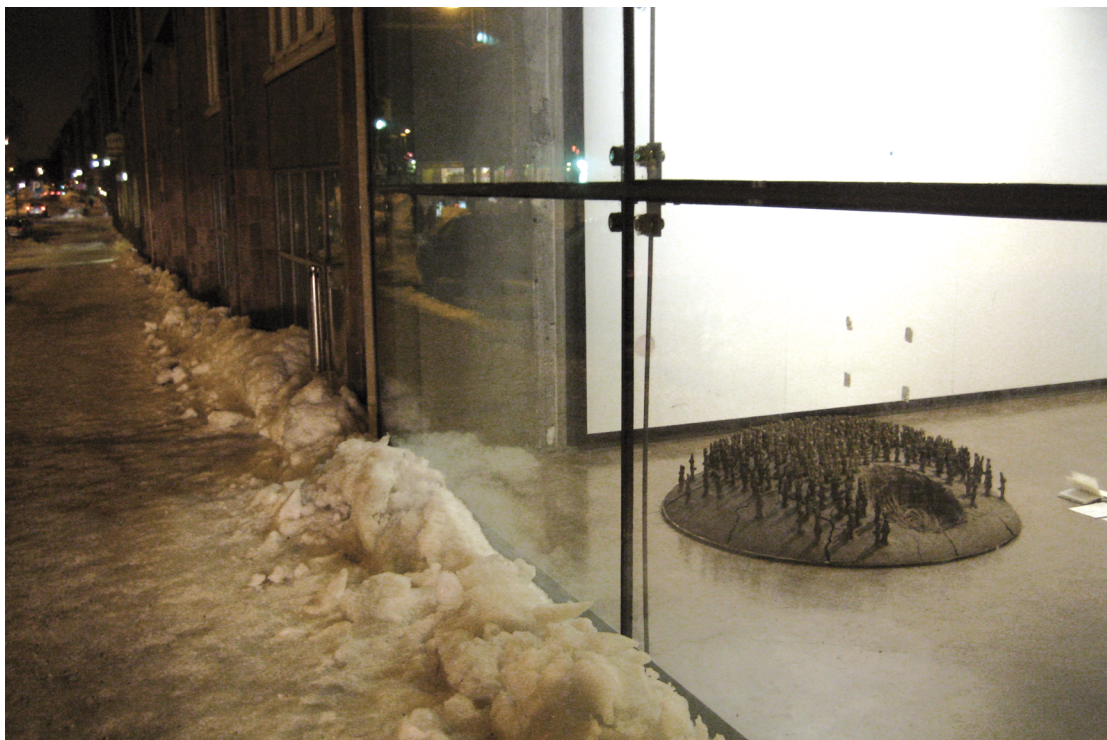
Julkaisen sarjakuviani blogissa nimeltä *Harmaan pupun päiväkirja*. Sarjakuvan avulla pohdiskelen paikkaani biosfäärissä. Olen käsitellyt aiheita sekä tositapahtumia kuvaamalla, että fantasian kautta. En käsittele maailman murheita jokaisessa sarjakuvassa. Ajatusten jakaminen on tärkeää, mutta en halua sarjakuvien sisällön jatkuvasti ahdistavan lukijoita. Parasta on jos sarjakuva tuo iloa ja herättää ajatuksia. Päiväkirjasarjakuva sai alkunsa sarjakuva-pedagogiikan kurssilla, jonka jälkeen olen jatkanut sitä itsenäisesti. Muutama lukija seuraa blogia säännöllisesti. Piirrän sarjakuvia nykyään yhtä paljon lukijoita kuin itseäni varten. Pyrin kertomaan pohdinnoistani selkeästi ja hauskasti. Sarjakuvien visuaalisen ilmeen olen pitänyt yksinkertaisena ja nopeasti piirrettävänä. Kaikki päiväkirjasarjakuvieni hahmot ovat pupuja. Pupu on toimiva alter ego, sillä siihen on helppo samaistua. (Kuva 2) Seuraavat sarjakuvat olen julkaissut blogissa vuonna 2011. (Kuvat 3,4 ja 5)

Kuva 2. Alter ego

Kuva 4. Tärkeitä paikkoja lapsuudesta 4

2. Kumpu

Kuva 6. Kumpu kadulta kuvattuna

Halusin opinnäytetyössäni käsitellä aiemmin sarjakuvamuodossa pohdiskeltuja aiheita käyttäen materiaalina keramiikkaa tai savea. Yllä kuva installaatiosta. (Kuva 6)

2.1 Ideointi

Aivot

Ensimmäinen idea opinnäytetyölleni oli sarja aivoja, joiden pinnalla olisin kuvannut symbolein, kuvin ja tekstein ajatusiani maailman tilasta ja ihmisistä sekä ekologisemmasta käyttökulttuurista. Olin suunnitellut aivot roikkumaan niin että ne muodostaisivat sarjakuvien ajatus- ja puhekuuplia. Seminaarin aikana keskustelin ideasta Tapio Yli-Viikarin kanssa. Ymmärsin tuolloin etteivät aivot kiinnostaneet minua yhtä paljon kuin pohdinnat ihmisistä ja ympäristöstä. Olin alun perin päätenyt aivosuunnitelmaan koska halusin todistaa itselleni kykeneväni suoriutumaan niiden valmistamisesta valutekniikalla. Opinnäytteestä olisi tällä tavoin tullut tekninen suoritus, eikä prosessi, josta olisin nauttinut.

Kumpu

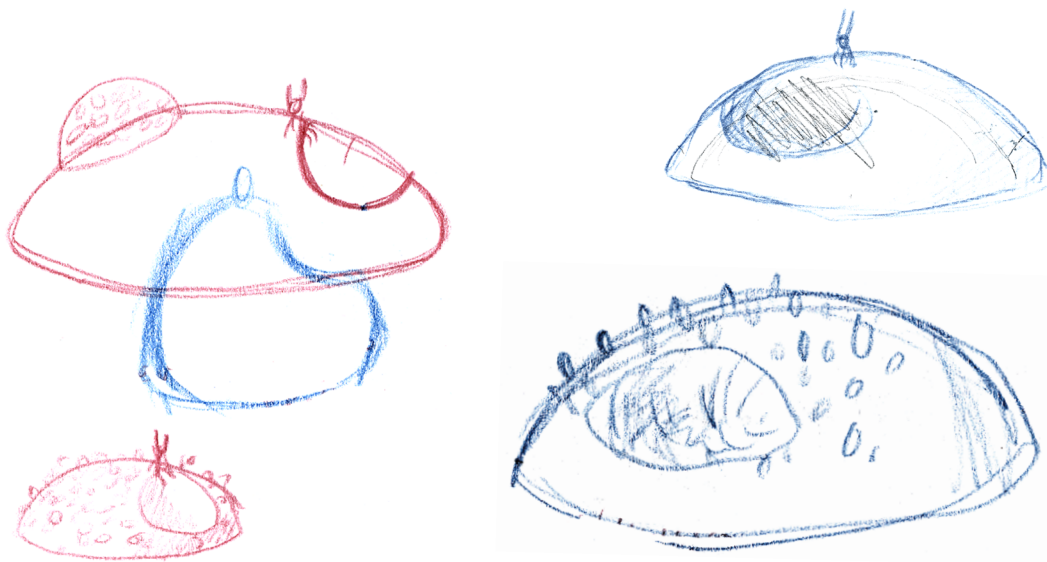
Kehittelin seuraavaksi ideaa polttamattomasta kummusta jonka pintaan maalaisin mind mapin ajatuksistani. Suunnittelin tämän jälkeen muitakin vaihtoehtoja kertoa ajatuksistani. Kumpu oli kuitenkin tullut jäädäkseen. Yksi suunnitelma oli hurjan montun laidalla murjottava pronssihahmo joka harmittelee auki revittyä maata. Toisessa suunnitelmassa montun vieressä oli materiamäärältään samankokoisista pienen pienistä astioista koostuva kasa. Kummun muoto oli ensimmäisissä luonnoksissa kuperampi. Yritin olla sensuroimatta itseäni ideointiprosessin aikana. Suunnittelin myös punasavesta koottua suurta kuperapintaista tappia, jonka kyljessä olisi onkalo johon ihminen mahtuisi istumaan ja haistelemaan maata. Teos olisi ollut nautinnollinen kokemus jos vaatteet eivät olisi likaantuneet teoksen sisällä. Ohessa luonnoksia. (Kuva 7)

Kumpu muuttuu

Lopulta kiinnostavin vaihtoehto oli kumpu jonka päälle ilmestyisi jatkuvasti lisää kummun kyljestä muovattuja hahmoja. Hahmojen muovautuminen kummun savesta oli jatkoa suunnitelmalle astiakasasta. Hahmojen ilmestyminen kuopasta kertoisi luonnonvarojen tuhoutumisesta ihmiskunnan jatkuvasti lisääntyessä. Kuoppa viittaisi keramiikan raaka-aineisiin ja kaivannaisteollisuuteen. Tähtäsin siihen että työprosessista syntyisi havainnollistava kuvasarja. Teokselle löytyi näyttelytila Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun ala-aulasta hissien edestä. Näyttelytila oli ihanteellinen sillä tilassa liikkuu päivittäin ihmisiä ja teos näkyisi myös ulos. Muuttuva taideteos toisi katsojille joka päivä tuoretta tuijoteltavaa.

Ihmisiä vai pupuja

Aluksi aioin tehdä kumpuhahmoista ihmisiä. Ihmismuoto on kuitenkin alleviivaava. Vaikka toivoinkin työn viestin menevän perille, en halunnut että aihe olisi lusikalla syötetty. Oli sarjakuvieni vuoksi luontevaa leikkiä ajatuksella, että kummun päällä nököttävät hahmot olisivat pupuja. Pupuhahmon valintaan oli monia perusteita. Kanit ovat tunnettuja lisääntymistehokkuudestaan. Puput ovat visuaalisesti mielenkiintoisempia korviensa takia. Ne kaivavat kolopesiä. Pupuhahmo tuo lisää tulkinnanmahdollisuuksia ja on iloisempi kuin ihmishahmo. Ihmishahmot olisivat myös voineet olla syyttäviä, eikä kukaan lämpene siitä että häntä syytetään maailman liikakansoituksesta. Nimesin installaation Kummuksi.

2.2 Toteutus

Kuva 7. Luonnoksia

Työhön käytettävien materiaalien tuli olla mahdollisimman halpoja ja ekologisia. Valitsin polttamattoman punasaven päämateriaaliksi. Saven voi käyttää uudestaan. Työ on pystytetty lastulevykiekon päälle. Kiekon voi käyttää muovausalustana keramiikkastudiolla joko kokonaisena tai osissa. Alun perin lastulevy oli ollut pakkausmateriaalina. Saven alle tein varastosta löytyneestä stryrokista ja aaltopahvisista laatikoista littanan croissantinmuotoisen sisäosan, kumpuun tarvittavan savimäärän vähentämiseksi ja pystyttämisen nopeuttamiseksi. Sisäosan rakennukseen oli uhrattava kolme muovista jätettä ja kolmatta rullaa pakkausteippiä, sekä kourallinen cocktailtikkuja. Hahmojen muovaamista varten valmistin neljä kipsimuottia käyttämällä mallineena juustonkuorivahasta muovailtua hahmoa.

Alkuperäisessä suunnitelmassa pupujen kumpu olisi ollut esillä kuukauden, ja olisi tehnyt sen päälle päivän aikana kymmenen pupua, viimeisenä päivänä pupuja olisi ollut melkein kolmesataa. Onnistuin kuitenkin varaamaan vain viiden päivän jakson näyttelykalenterista ennen huhtikuuta. Päätin tuplata hahmojen määrän kahdesti päivässä niin että ensimmäisenä päivänä pupuja olisi ensin yksi, sitten kaksi, ja seuraavana päivänä neljä, sitten kahdeksan kunnes niitä perjantaina olisi 256.

Testasin yllä esitettyä suunnitelmaa pienoismallilla, ja totesin sen toimivaksi ja dramaattisemmaksi kuin kymmenen hahmon tasaisen lisäyksen. (Kuva 8.) Pupu-hahmojen lisäksi vallitsevana elementtinä on kuoppa josta hahmoihin tarvittava savi otetaan. Olin suunnitellut tämän kuopan olevan ympyräreunainen. Muitakin muotoja harkitsin mutta halusin pysyä perusmuodoissa ja tehdä kuopasta kummun pienoisenegatiivin. Näyttelyn pystytys tapahtui lauantaina. Olin jo etukäteen suunnitellut mihin kohtaan näyttelytilassa installaatio rakennettaisiin, mutta tutkin vaihtoehtoja näyttelypaikalla siirtämällä sisäosaa ja alustaa. Olin maalannut lastulevyn reunan mustaksi koska vaaleana se olisi herättänyt liikaa huomiota. Käytin kovemmat massat pohjakummun peittämiseen ja vaivasin pehmeämmät täyttämään kohdan josta massaa myöhemmin kaivettaisiin. Viimeistelin pinnan puuseenalla. Kummun vaiheita voi seurata kuvista 9 - 18. (Kuvat 9 - 18)

Kuva 8. Kummun koeversio

2.3 Viikko

Kuva 9. Tyhjä kumpu

Maanantaina installaatiossa tapahtuvat muutokset alkoivat iltapäivällä ensimmäisen hahmon valmistuksella. Ensimmäinen näyttelypäivä sisälsi myös kuvauskulman etsintää sekä myöhemmin iltapäivällä toisen pupuhahmon valmistuksen. Kumpu alkoi halkeilla reunoista. Kuvasin Kumpua kahdella eri kameralla saadakseni varmasti hyviä otoksia. Opiskelijatoverini kertoi että oli nähnyt katselijoita työn ääressä tuumien saako siihen koskea. Laitoin lisävaroituksen työn viereen.

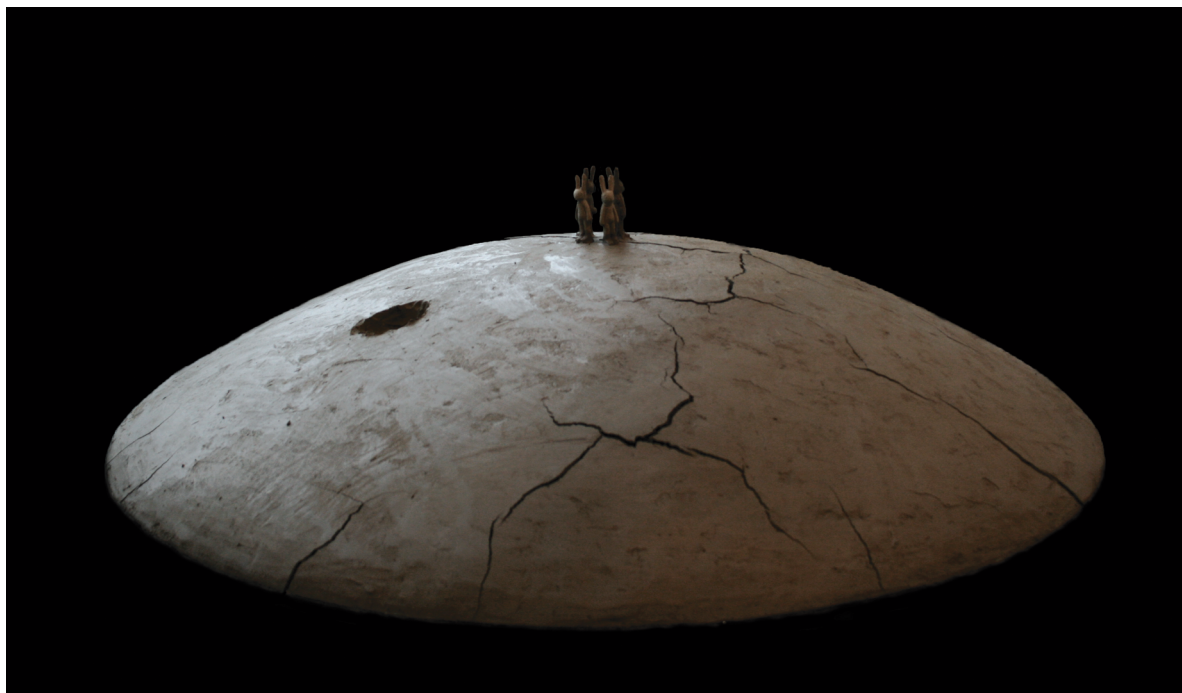
Tiistaina parantelin valaistusolosuhteita pyytämällä että katon spottivaloa suunnattaisiin installaatiota kohden. Mahdollisuudet tähän olivat rajalliset, mutta sain installaation valaistua hieman paremmin. Halkeamat ovat suurentuneet ja tuovat installaatioon odottamattoman mutta tervetulleen lisäelementin. Osasin odottaa halkeamien syntyä, mutta en uskonut niiden olevan kovin suuria. Huono puoli halkeamissa on että sisäosan musta muovi tulee näkyviin. Pupuhahmot kutistuvat kuivuessaan ja muuttuvat vaaleammiksi erottuen paremmin Kummun päältä.

Kuva 10. Yksi pupu

Keskiviikkoaamuna halkeamat olivat suurentuneet ja kummun reuna alkoi vaalentua. Rakentaessani työtä aloin pohtia pupuhahmojen asettelua ja asetelman antamia viestejä hahmojen välisistä suhteista maailmaan ja toisiinsa. Oli mahdollista rakentaa yhteisö, jonka jokainen katsoja tulkitsisi subjektiivisesti. Työ sai uusia merkityksiä. Kastelin Kummun reunoja intensiivisemmin.

Kuva 11. Kaksi pupua

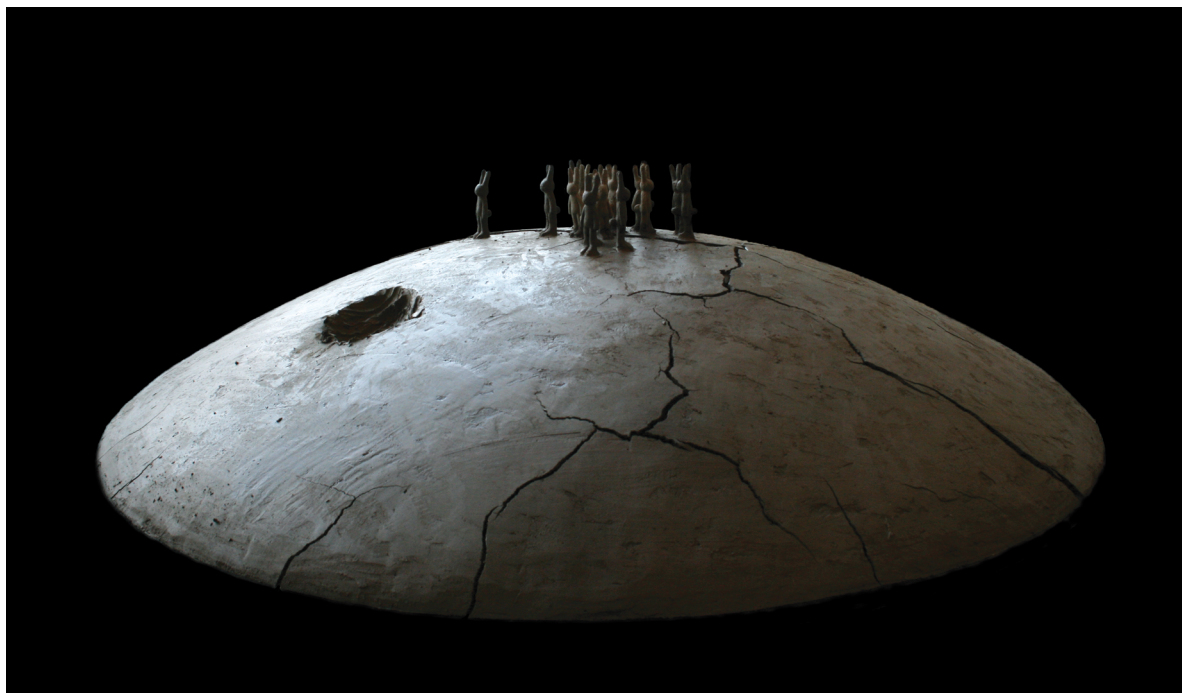
Torstaina valmistin 94 hahmoa. Tämä tarkoitti sitä, ettei teos ehtinyt olla yksin ruokataukoa lukuun ottamatta. Olisin halunnut että työn edistymisessä olisi pidempiä taukoja, jotta työtä pääsisi tarkastelemaan tilassa ilman häiritseviä visuaalisia elementtejä. Hyvä puoli läsnäolossani oli suullisten kommenttien kuuleminen. Jos en olisi ollut paikalla, olisin saanut enemmän sisältöä vieraskirjaankin. Torstaina työssä toteutui määrä ennen laatua ajatus kiinnittäessäni yhä vähemmän huomiota muotin jättämiin saumoihin. Laatuvaatimuksena oli että hahmojen kasvot olisivat ehjät ja selkeät ja että häntä olisi kunnolla kiinni, vaikka muodoton olisikin.

Kuva 12. Neljä pupua

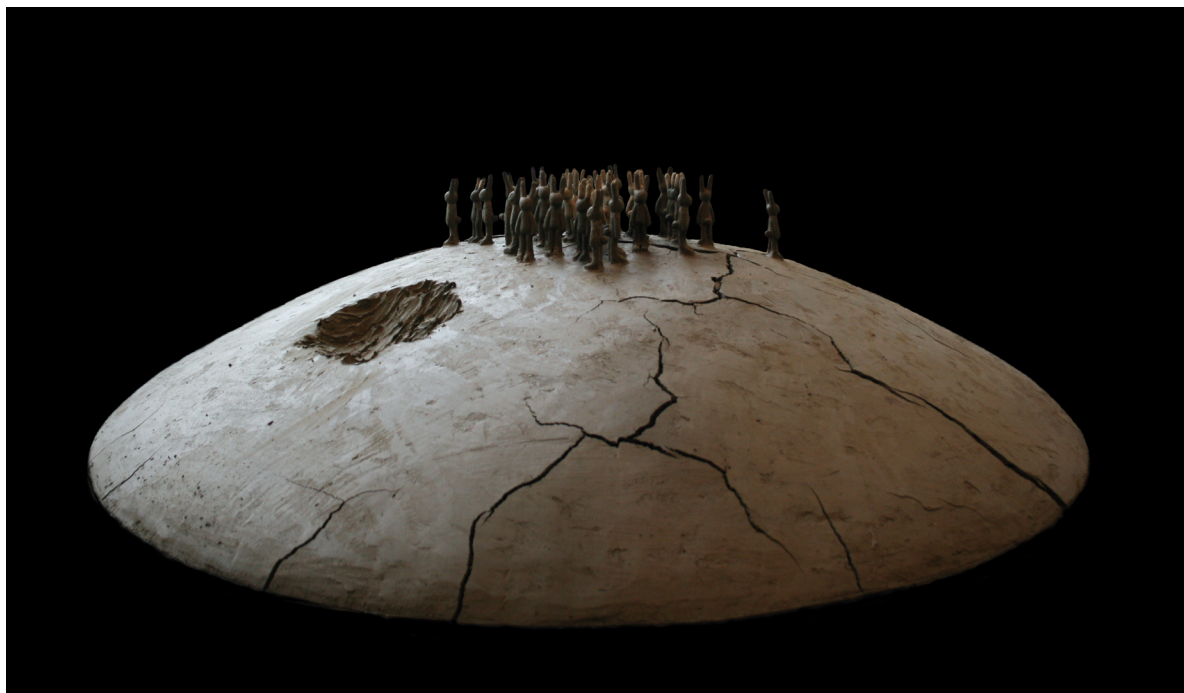
Perjantaina palkkasin suklaalla lisääpua hahmojen valmistamiseen. Päivän aikana auttaneista henkilöistä en pitänyt lukua mutta arvioisin heitä olleen hiukan yli kymmenen. Osan ajasta kaikki neljä muottia olivat käytössä ja ainoa tehtäväni oli liittää hahmot kumpuun. Viiden aikoihin päästiin päivän tavoitteeseen, joka oli 128 uutta pupua. Tämän jälkeen valmistettiin vielä lisää hahmoja sommitelman tasapainottamiseksi. Kokonaislukumäärä jäi arvoitukseksi sillä kirjanpito lopetettiin tavoitemäärän tultua täyteen.

Kuva 13. Kahdeksan pupua

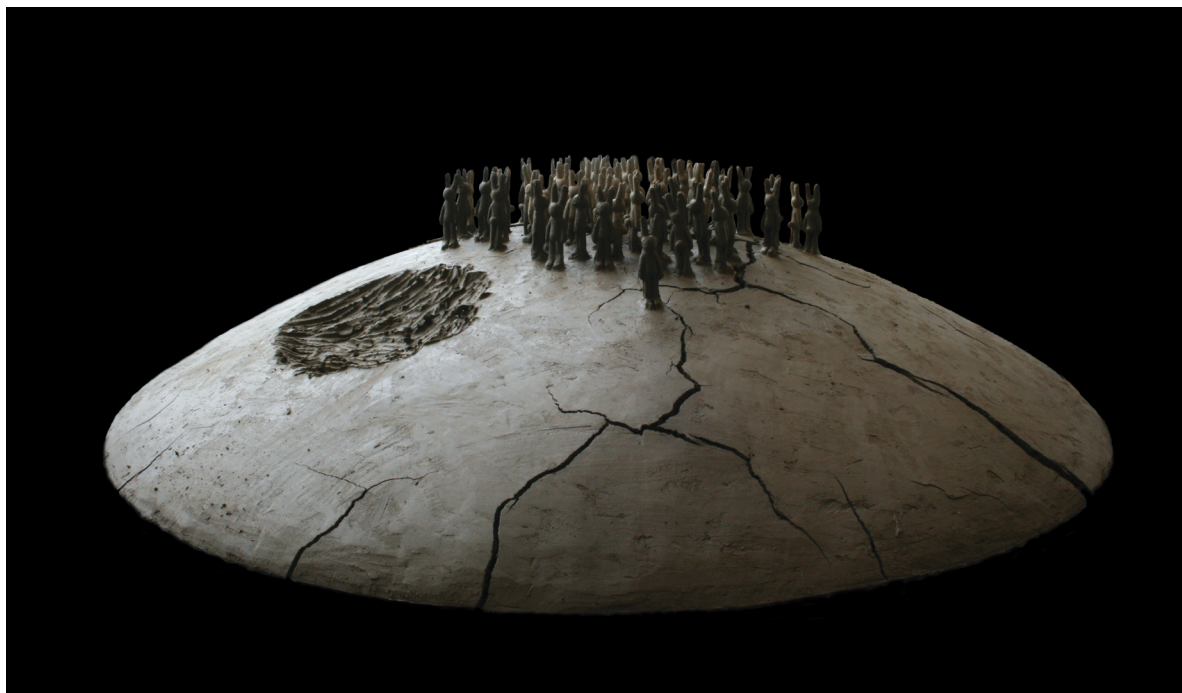
Kumpu kaipasi esilläoloaikanaan huoltotoimenpiteitä. Suihkin vettä kummulle useamman kerran päivässä. Tämän tein varmistaakseni että Kumpu pysyisi kauttaaltaan samansävyisenä ja ettei pinta kuivuisi niin että hahmojen liittämässä ilmenisi ongelmia. Pyyhin työn ympäristöä määrällä rätillä sillä muottityöskentelyssä syntyi pieniä määriä savirooskaa. Yöksi peitin muovilla kuopan alueen ja avasin sen yhdeksältä seuraavana päivänä.

Kuva 14. 16 pupua

Jätin perjantain ja lauantain väliseksi yöksi kummun ilman suojaa mutta kuopasta sai silti savea tuhoperformanssia varten. Valmistin savesta pallon jolla pupuhahmot kaadettiin. Ne napsahtivat poikki nilkkojen kohdalta muodostaen kantoja. Osa hahmoista painui pehmeään savipallon sisään. Purkaminen tuntui haikealta ja huojentavalta.

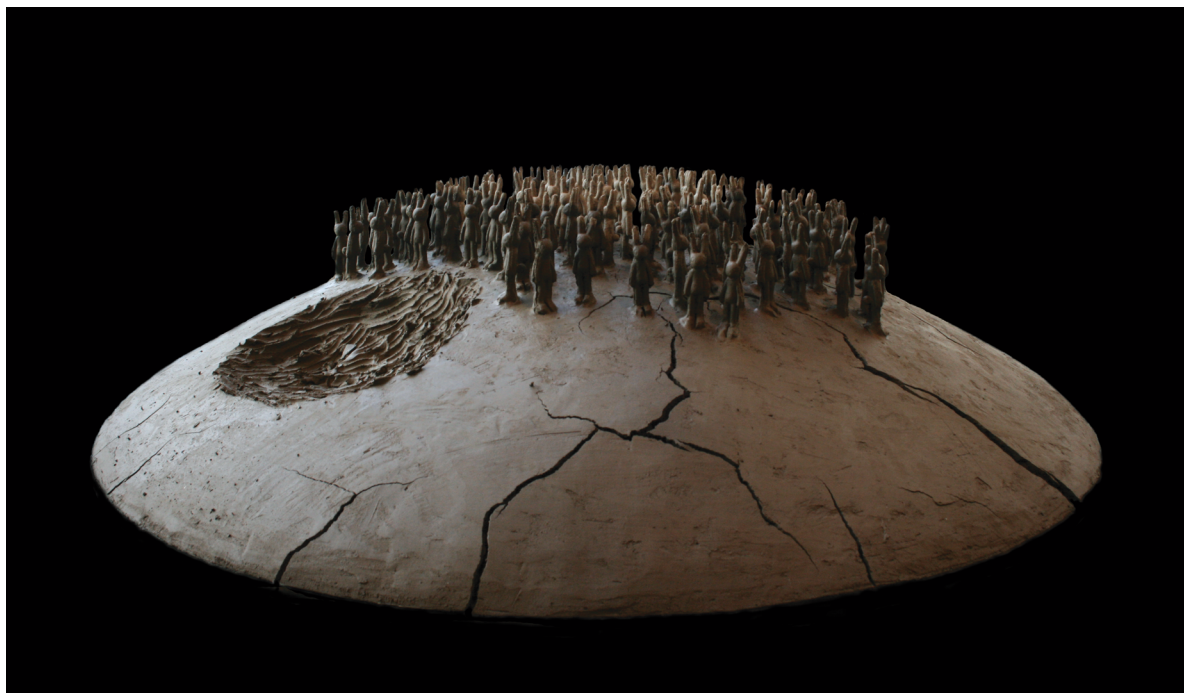
Kuva 15. 32 pupua

2.5. Kohtaamisia

Kuva 16. 64 pupua

Koska vietin paljon aikaa teoksen parissa, jouduin keskustelemaan työni sanomasta katselijoiden kanssa. Keskustelu hermostutti melkoisesti. Aloin kuitenkin puhua aktiivisemmin loppuviikosta opiskelijatoverini Roosa Melentjeffin kehotuksesta. Varmistin samalla että työn sanoma avautuisi eikä työtä yhdistettäisi lähestyvään pääsiäiseen. Monesti kommentoitiin halkeamia ja pupuhahmojen suloisuutta. Tiistaina minulle raportoitiin jonkun pohtineen onko teoksessa jokin ympäristönäkökulma. Osasin odottaa pupuhahmoihin liittyviä reaktioita, mutta toivoin teoksen herättävän enemmän ympäristöpohdintaa. Olin iloinen aina kun sain kommentin josta päättelin työni sanoman avautuneen.

"Miksi ei saa koskea, kun tekee niin mieli?"

"Onko ne citykaneja?"

"Huippua! Puput on hurjat ja krakleet ihan huippusiistit! Ihan kuin kumpu olisi jakautumassa mantereisiin. Jännittävää, mitä tulee tapahtumaan."

"Söpöjä!"

"Will they grow? Great work!"

"Lisääntykää pupuset ja täyttäkää koko koulu!"

"Awesome, my dreams are already invaded by rabbits"

"Niitä vaan tulee ja tulee, joka päivä ja monttu kasvaa. Vähän pelottavaa... Oivaltava teos!"

Kuva 17. 128 pupua

Kirjoitusten lisäksi vieraskirjaan ilmes-
tyi piristäviä pupukuvia. Monesti oltiin
huolestuneita pupuhahmojen kohtalosta.
Kerroin että ne muovataan takaisin mas-
saksi. Silloin kysyttiin voisinko säilyttää
edes yhden. Mutta silloin teos ei olisi yhtä
ekologinen.

Kuva 18. 256 pupua

2.6. Hupsis

Saven kutistuminen

Halkeamista paistavan muovi kieli että savea oli liian vähän. Asian voi korjata päällystämällä koko sisäosan kostealla savella ja tekemällä kuoren hieman kuivemmasta massasta, jolloin kutistuva massa paljastaisi toisen savikerroksen. Kummun kutistuessa lastulevypohja tuli reunoilta näkyviin paljastaen läpinäkyvää teippiä ja pohjamuovia sekä lastulevyn maalaa-mattoman pinnan. Kumpu olisi jotenkin rakennettava niin että se pääsisi kutistumaan paljastamatta levyä, tai levy olisi käsiteltävä edustavammin. Savikerrosta ei kuitenkaan voi jatkaa levyn yli koska silloin ylimenevä reuna kuivuisi rumasti irti. Teoksen voisi mahdollisesti rakentaa suoraan muovin päälle, jolloin se olisi maata vasten, mutta reuna kutistuisi siivosti.

Kuoppa

Suurin yllätys näyttelyn aikana oli syntyvän kuopan koko. Kuopan leveys tai syvyys ei vaikuttanut siltä että hahmot voisivat enää mahtua sinne takaisin. Kuoppaa olisi voinut suurentaa vastaamaan silmämääräisesti hahmojen määrää tai jättämällä rakennusvaiheessa onkaloita kumpuun. Kuopan pienuus antoi vaikutelman että luonnon resurssit riittävät vallan mainiosti kaikille. Savea käytettiin teoksessa vain hahmojen muovaukseen, mutta todellisuudessa hahmot olisivat kuluttaneet enemmän resursseja. Kuopan muoto alkoi arveluttaa näyttelyn viimeisenä päivänä. Pienoismallikokeilussa olisi pitänyt kokeilla erilaisia kuopanmuotoja.

Tiedotus

Tein virheen kun en tiedottanut näyttelystä etukäteen. Olisi ollut koko prosessin kannalta kannattavaa tiedottaa teoksesta ja kertoa että sen on tarkoitus muuttua viikon aikana. Teos olisi ollut hyvä nähdä vähintään kahdessa eri vaiheessa. Tiedottaminen ei toiminut parhaalla tavalla vieraskirjassakaan. Olin kirjoittanut teoksen vieressä olevan nimilapun ja tiedot englanniksi, mutta vieraskirjaan kirjoitin suomeksi. Kommentoin vieraskirjaani kehottamalla katselijoita piirtämään ja piirsin joka päivälle uuden teokseen liittyvän kuvan.

Apulaiset

Olen hyvin kiitollinen saamastani avusta näyttelyn viimeisenä päivänä. Olin alkuun varma että apujoukkojen värväminen ainoastaan nopeuttaisi työskentelyä. Apulaisten ohjeistamiseen meni kuitenkin arvioitua enemmän aikaa ja pelkäsin välillä, etten saa työtä valmiiksi. Hahmojen valmistaminen alkaessa olla apujoukoille rutiinia niitä tuli melkoisella vauhdilla. Josain vaiheessa tajusin kehottaa syömään suklaamunia jo ennen työntekoa. Apulaiset voi nähdä puuhastelemassa oheisessa kuvassa. (Kuva 19) Alemmassa kuvassa hahmojen muotti. (Kuva 20)

Sanoma

En voi tehdä varmaa johtopäätöstä työn sanoman välittymisestä, sillä suurin osa ohikulkijoista ei kommentoinut teosta. Saatujen kirjallisten ja suullisten kommenttien perusteella epäilen, ettei viestini maapallon liikakansoittumisesta ja luonnon tuhoamisesta ei välittynyt yhtä selkeästi kuin olin toivonut. Yhtenä syynä on pupuhahmojen suloinen ulkomuoto ja toisena kuopan pieni koko. Olen jälleen kiitollinen halkeamista, jotka saivat eniten myönteistä palautetta ja toivat dramatiikkaa jota kuopasta ei irronnut.

Kuva 19. Ahkeria apulaisia

Kuva 20. Muotti

2.7 Pohdintaa

Maapallon biosfääri on tuhoutumassa. Mitä voimme tehdä? Tiedon jakaminen on ensimmäinen asia, sillä tieto johtaa tekoihin. Taiteen ja muotoilun avulla tietoa voidaan jakaa visuaalisessa ja kosketettavassa muodossa. Lisäksi voidaan jakaa kokemuksia ja luoda keskustelua. Uskon että taiteella ja muotoilulla voitaisiin mullistaa maailmaa yhtä paljon kuin mainonta sekä Apollo 8:n ja satelliittien kuvat ovat tehneet. Tiedon tulee olla esillä gallerioiden lisäksi myös ihmisten keskellä yhtä näkyvillä kuin mainokset.

Muotoilijana

Millaista on eettinen muotoilu? Miten muotoilija voi vaikuttaa ja vähentää tavaranpaljoutta ja kulutusta? Ongelma on ratkaistava lähitulevaisuudessa mutta kuka sen tekee? Millaisessa talousjärjestelmässä kulutus ja luonnonvarojen käyttö vähenisi? Onko säädettävä muotoilijoita ja tuottajia rajoittavia lakeja jotka säästäisivät luonnonvaroja vai voisimmeko ehtiä ensin ja vaikuttaa maapallon tilaan omilla ehdoillamme? Mielestäni yksi tapa on muuttaa tapaa jolla katsomme esineitä ja maailmaa josta ne tulevat. Koska tieto leviää nopeasti, muotoilijat pystyvät reagoimaan uusiin ekologisiin biologisiin ja teknisiin ratkaisuihin nopeasti ja kehittämään keinoja, joilla ympäristöystävälliset keksinnöt ja menetelmät saavuttavat kulluttajat.

Kuva 21. Yksityiskohta Kummusta. Odotin joka aamu että pääsen näkemään kuinka halkeamat ovat kasvaneet.

Kuva 22. Tuhoperformanssi helpotti työn purkamista. Hahmojen kaatuessa jäi jäljelle jalkojen muodostamia kantoja.

Taiteilijana

Taiteen ei onneksi tarvitse olla pitkäikäistä. Se voi olla olemassa hetken ja mutta jättää jälkeensä ajatuksia. Emme tarvitse näkemiämme teoksia fyysisesti säilyttääksemme niiden herättämät tunteet ja muistaaksemme mitä ne sanoivat meille. Kumpu oli olemassa vain hetken, mutta toivon sen herättämien ajatusten säilyvän ja kehittyvän. Olisi mukavaa käyttää Kummun savea myöhemmissä projekteissa yhä uudelleen ja kokeilla kierrätettävän hetkellisen taiteen tekemistä muillakin materiaaleilla niin että niistä jäisi fyysisesti mahdollisimman vähän jäljelle. Haastavampaa olisi herättää ajatuksia ja välittää informaatioita. Hetkellisen teoksen huono puoli on, ettei se ehdi tavoittaa yleisöä siinä määrin kuin pysyvä teos. Lisäksi ympäristöasioiden kommentoiminen pysyvällä teoksella on perusteltua sillä että teos toimii myös muistuttajana.

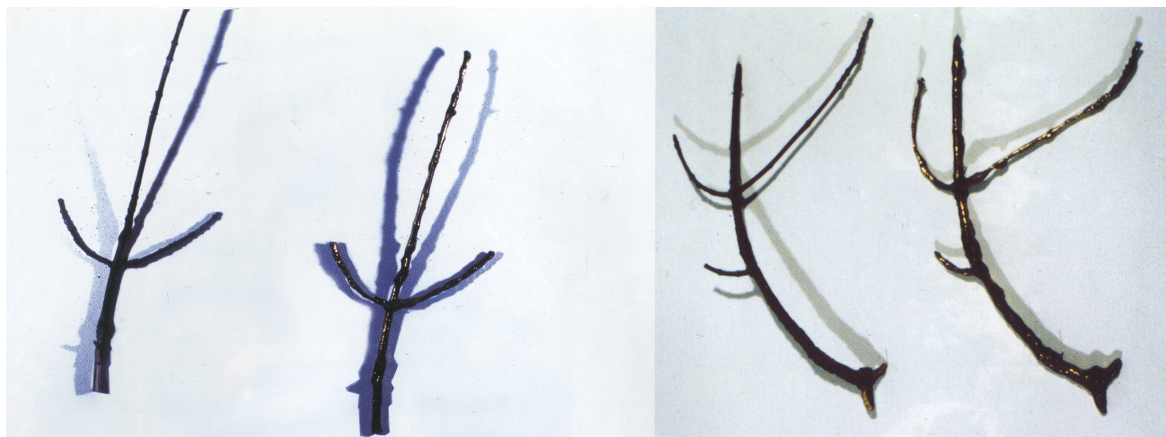
Kokemusten antaminen

Jos visuaalisilla ärsykkeillä saa jo reaktion aikaan, niin vaikuttamalla useampaan aistiin voi teoksella antaa sen kokijalle vielä enemmän. Mahdollisesti teoksen voisi luoda tilaan ainoastaan tuoksulla ja äänillä tai käyttää niitä tehokeinoina. Kun palkkasin apuvoimia valmistamaan hahmoja suklaamunilla, ajattelin lähinnä työtaakkani vähentämistä. Jälkikäteen pohdin että työ oli perjantaina mahdollista kokea myös tuntoaistin kautta. Materiaalin kokemisen lisäksi hahmojen valmistus antoi tilaisuuden jättää oma kädenjälki maahan. Tilanne tuo mieleen tapamme ihailla kaikkea mitä ihmiset ovat luonnosta tulevasta materiaaleista muokanneet. Se tuottaa meille iloa. Osallistujat toteuttivat myös pohdintojani lisääntyvien ihmisten aiheuttamasta kulutuksesta, sillä avustajien määrä lisäsi massan kulutusta. Kokijoiden reaktiot auttavat suunnittele-

maan seuraavia teoksia ja vaikuttamaan niillä syvemmin ja monipuolisemmin kokijoihin. Teos voisi antaa informaatiota muistuttamalla luontodokumenttia. Teos voisi olla muuttuva ympäristöaiheinen video- ja äänikollaasi projisoituna yhden huoneen jokaiselle pinnalle. Huone voisi reagoida huoneessa olevaan ihmismäärään vaikka eläinten katoamisella, puiden kaatumisella tai koralliriutan kuolemisella. Huone olisi turmeltumattomin silloin kun huoneessa olisi vain yksi ihminen.

Ulos

Näyttelyn aikana harjoitusmestari Tomi Pelkonen heitti idean työn rakentamisesta ulos luonnonvoimien armoille. Innostuin tästä kovasti ja aloin kehitellä ideaa kadonneiden lintujen laulua sisältävästä teoksesta hakkuualueelle ja kummusta joka muovautuu sateessa ja auringossa ja jonka päällä olisi istumapaikka johon kerääntyisi välillä vettä. Olin päätenyt ympäristötaiteen pariin. Ryhdyin vertaamaan työni merkityksen muuttumista sijoitettaessa sisätiloihin verrattuna luontoon sijoittamiseen. Haluan välittää näkemystäni koskemattoman luonnon kauneudesta ja sen suojelemisen tärkeydestä. Mitä siis sanon ihmiskäsin valmistetulla teoksella jonka asetan luonnon kauneuden keskelle? Onko se luontoa ylistävää ympäristötaidetta vai ihmisen kädenjäljen ylistämistä luonnossa? Jos teokseni on sisätiloissa, se toimii muistutuksena jostain mitä rakennuksen tilalla ei enää ole. Ympäristötaiteella voisin houkutella ihmiset sisältä kokemaan jotain luonnonelementtien keskelle tai tuoda palan noista elementeistä ihmisten rakentamaan ympäristöön muistuttamaan mitä kaupungin ulkopuolella on tai rikastuttamaan kaupunkiympäristöä.

2.8 Keräelmä

Keräelmä koostuu teoksista joiden tul-
kitsen käsittelevän pohdiskelemiani
aiheita.

Kaksi ensimmäistä teosta on tehnyt tai-
teilijana ja muotoilijana toimiva Alan
Sonfist. Valitsin nämä teokset keräelmään
koska ne kertovat luonnon arvosta. (Kuvat
23 ja 24)

Kolmannessa teoksessa taiteilija Andy
Goldsworthy luo hetkellistä taidetta.
(Kuva 25)

Taiteilija Sjoerd Buisman on tehnyt ku-
vasarjan solmittusta pajusta. Sarjasta voi
seurata ihmisen jättämän jäljen muovau-
tumista ja katoamista puun kasvaessa.
(Kuva 26)

Kuva 23. Natural and Bronze Branches, 1974
Natural: \$3,000. *Bronze*: \$3. *Purchased togeth-*
er (Sonfist 2001, 132.)

Kuva 24. Portholes of Ancient Rivers of New
York, 100 photographs, 1999-2000 (Sonfist
2001, 180.)

Kuva 25. Tossing Sticks in the Air, 1980. Kuvaaja: Goldsworthy. (Breadsley 1984, 53.)

Kuva 26. Knotted Willow Branch, *Salix alba*, 1975, 1978 ja 1985 Kuvaaja: Buisman. (Gooding 2002, 38.)

Viimeinen kuva on ympäristötaiteilija Agnes Denesin suunnittelema ja palauttaa mieleen metsänhoidon ja puutarhat, mutta Denesin tarkoitus on suojella. (Kuva 27)

Kuva 27. Tree Mountain - A living Time Capsule - 11,000 Trees, 11,000 People, 400 Years. 1992 - 1996. Teos sijaitsee Suomessa Ylöjärvellä (Prigann 2004, 229.)

2.9. Lopuksi

Opinnäytetyön aikana olen saanut selkiytettyä ajatuksia ihmisistä, esineistä ja luonnosta. Olen todennut että taiteen avulla on mahdollista vaikuttaa. Prosessi on ollut puhdistava. Olen löytänyt tavan nauttia luovasta työstä ilman jatkuvaa ahdistusta. Haluan jatkaa työskentelyä sarjakuvien, installaatioiden ja ympäristötaiteen parissa. Yritän herättää empatian, ihailun ja kiintymyksen tunteita maailmaa kohtaan.

Lähteet:

Hughes, J. Donald. 2001. Maailman ympäristöhistoria. Suomentanut Jyrki Vainonen alkuperäisteoksesta: *An Environmental History on the World: Humankind's Changing Role in the Community of Life*. Tallinna: Tallinna raamatutrükikoda. Vastapaino. 2008.

Kokkonen, Tuomas. (toimittaja). 2011. Ympäristölainsäädäntö 2011. Helsinki: Kariston Kirjapaino Oy. Talentum Media Oy.

Kuusiniemi, Kari., Majamaa, Vesa., Vihervuori, Pekka. 2000. Maa-, vesi- ja ympäristö-oikeuden käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy. Tietosanoma Oy.

Hautala, Hannu., Lehtinen, Lasse., Rautiainen, Lassi. 2002. Minun metsäni: täynnä elämää. Helsinki: Edita Prima Oy. Edita Publishing Oy.

Lindgren, Astrid. 1981. Ronja, ryövärintytär. Suomentanut Tuula Taanila alkuperäisteoksesta: *Ronja rövarsdotter*. Juva: WSOY. yhdestoista painos. 1995.

Wilson, Edward O. 2002. Elämän tulevaisuus. Suomentanut Kimmo Pietiläinen alkuperäisteoksesta: *They Future of Life*. Helsinki: Hakapaino. Terra Cognita Oy.

Attenborough, David. 2010. First Life with David Attenborough. BBC:n dokumenttisarja.

Attenborough, David. (juontaja). 2010. How many people can live on planet Earth? BBC:n dokumentti.

Carwardine, Mark., Fry, Stephen. 2009. Last Chance to See. BBC:n dokumenttisarja.

Kilbourne, Jean. 2010. Killing Us Softly 4: Advertising's Image of Women. Videoitu luento.

Internetlähde 1. [http://en.wikipedia.org/wiki/Last_Chance_to_See_\(TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Last_Chance_to_See_(TV_series)) viitattu 28.3.2012. Last Chance to See dokumenttisarjasta.

Internetlähde 2. [en.wikipedia.org/wiki/First_Life_\(TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/First_Life_(TV_series)) viitattu 26. 3. 2012. David Attenboroughin First Life sarjasta.

Internetlähde 3. en.wikipedia.org/wiki/David_Attenborough_filmography viitattu 28.3.2012. David Attenboroughin filmit.

Internetlähde 4. Wikiquote.org/wiki/Metsä, viitattu 22.3.2012. Metsäsitaatteja.

Kuva 1. Keto-Tokoi, Petri., Kuuluvainen, Timo. 2010. Suomalainen aarniometsä. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino. Maahenki.

Kuva 23. Sonfist, Alan. 2001. Nature: The End of Art. Singapore: CS Graphics

Kuva 24. Sonfist, Alan. 2001. Nature: The End of Art. Singapore: CS Graphics

Kuva 25. Goldsworthy, Andy. Kirjassa: Breadsley, John. 1984. Earthworks and beyond. New York: Abbeville press

Kuva 26. Buisman, Sjoerd. Kirjassa: Gooding, Mel., Furlong. 2002. Artist Land Nature. Italy: Harry N. Abrams, Inc.

Kuva 27. Denes, Agnes. Kirjassa: Prigann, Herman., Strelow, Heike., David, Vera. 2004. Ecological Aesthetics, Art in Environmental Design: Theory and Practice. Saksa: Birkhäuser